

Zbierka súdnych rozhodnutí

Vec C-58/22

Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova

(návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Curtea de Apel Craiova)

Rozsudok Súdneho dvora (prvá komora) z 25. januára 2024

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Charta základných práv Európskej únie – Článok 50 – Zásada *ne bis in idem* – Trestné stíhanie začaté *in rem* – Uznesenie o zastavení trestného stíhania prijaté prokurátorom – Prípustnosť následného trestného stíhania začatého *in personam* pre tie isté skutky – Podmienky, ktoré musia byť splnené na to, aby sa dalo konštatovať, že vo vzťahu k osobe bolo vydané konečné rozhodnutie v trestnom konaní – Požiadavka vykonať dôkladné vyšetrovanie – Nevypočutie prípadného svedka – Nevypočutie dotknutej osoby ako „podozrivého““

1. *Prejudiciálne otázky – Právomoc Súdneho dvora – Obmedzenia – Žiadosť o výklad Charty základných práv – Vnútroštátna právna úprava, ktorá predstavuje opatrenie na vykonanie práva Únie – Právomoc Súdneho dvora*
(Charta základných práv Európskej únie, článok 51 ods. 1; rámcové rozhodnutie Rady 2003/568, články 2 a 4; rozhodnutie Komisie 2006/928, príloha)

(pozri body 40 – 42)

2. *Základné práva – Zásada *ne bis in idem* – Podmienky uplatňovania – Existencia skoršieho právoplatného rozhodnutia – Kritériá posúdenia – Zastavenie trestného stíhania – Konečné rozhodnutie vydané po meritórnom posúdení veci, ktorému predchádzalo vykonanie dôkladného vyšetrovania – Posúdenie vnútroštátnym súdom*
(Charta základných práv Európskej únie, článok 50)

(pozri body 48, 52, 61, 62, 64)

3. *Základné práva – Zásada *ne bis in idem* – Pôsobnosť – Uznesenie o zastavení trestného stíhania prijaté prokuratúrou bez preskúmania trestnej zodpovednosti trestne stíhanej osoby – Vylúčenie*
(Charta základných práv Európskej únie, článok 50)

(pozri body 70, 71, 73 – 75 a výrok)

Zhrnutie

Súdny dvor na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Curtea de Apel Craiova (Odvolací súd Craiova, Rumunsko), poskytol spresnenia, pokiaľ ide o obidve zložky zásady *ne bis in idem* stanovenej v článku 50 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“)¹, t. j. „bis“ a „idem“, a to v kontexte veci, v ktorej trestné stíhanie začaté proti osobe v druhom konaní bolo zastavené z dôvodu existencie uznesenia o zastavení trestného stíhania, ktoré bolo prijaté prokuratúrou v prvom konaní a z ktorého jasne nevyplýva, že by došlo k preskúmaniu právnej situácie tejto osoby ako osoby trestnoprávne zodpovednej za skutky zakladajúce skutkovú podstatu stíhaného trestného činu.

Dňa 30. apríla 2015 na zasadnutí družstva BX požadovala NR, ktorá bola predsedníčkou tohto družstva, od niektorých svojich zamestnancov, aby zaplatili peňažnú sumu, na zaplatenie ktorej bola ona povinná, a to pod hrozbou ukončenia ich pracovných zmlúv. Vzhľadom na to, že jej žiadosti nikto vyhovel, NR vydala a podpísala rozhodnutia o ukončení týchto zmlúv.

Dotknutí zamestnanci následne podali proti NR dve trestné oznámenia, ktoré boli zaregistrované na Parchet de pe lângă Judecătoria Slatina (Prokuratúra pri prvostupňovom súde Slatina, Rumunsko) pod číslom 673/P/2016 a na Parchet de pe lângă Tribunalul Olt (Prokuratúra pri Vyššom súde Olt, Rumunsko) pod číslom 47/P/2016.

Vo veci 673/P/2016 prokurátor poverený touto vecou po tom, čo začal trestné stíhanie *in rem* pre trestný čin vydierania, vydal na základe správy policajného orgánu povereného vyšetrovaním uznesenie o zastavení trestného stíhania (ďalej len „predmetné uznesenie o zastavení trestného stíhania“). Oznamovatelia toto uznesenie v stanovených lehotách nenapadli. Okrem toho návrh na pokračovanie v prípravnom konaní v rámci trestného stíhania, ktorý podal hlavný prokurátor, nebol zo strany senátu pre prípravné konanie príslušného súdu potvrdený.

Vo veci 47/P/2016 bolo začaté trestné stíhanie *in personam* proti NR, a to pre trestný čin prijímania úplatku, pričom výsledkom tohto trestného stíhania bolo vydanie rozsudku Tribunalul Olt (Vyšší súd Olt, Rumunsko), ktorým bola NR odsúdená na trest odňatia slobody s podmieneným odkladom jeho výkonu. Na základe odvolania, ktoré podala NR, Curtea de Apel Craiova (Odvolací súd Craiova), ktorý je vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, trestným rozsudkom č. 1207/2020 tento rozsudok zrušil z dôvodu údajného porušenia zásady *ne bis in idem* zakotvenej v článku 50 Charty.

Înalta Curte de Casație și Justiție (Najvyšší kasačný súd, Rumunsko), na ktorý Parchet de pe lângă Curtea de Apel Craiova (Prokuratúra pri odvolacom súde Craiova, Rumunsko) podala proti uvedenému rozsudku kasačný opravný prostriedok, v podstate konštatoval, že vnútroštátny súd nesprávne dospel k záveru, že sa uplatňuje zásada *ne bis in idem*, a to vzhľadom na to, že predmetnému uzneseniu o zastavení trestného stíhania nepredchádzalo žiadne meritórne posúdenie veci 673/P/2016 a že toto uznesenie nebolo riadne odôvodnené, a teda ho nemožno považovať za uznesenie s účinkami zastavenia trestného stíhania. Tento súd preto trestný rozsudok č. 1207/2020 zrušil a vec vrátil vnútroštátnemu súdu na opätovné prejednanie.

V rámci tohto opätovného prejednania sa vnútroštátny súd rozhodol predložiť Súdnemu dvoru otázku uplatniteľnosti zásady *ne bis in idem*, ktorá je zakotvená v článku 50 Charty, za okolností, o aké ide vo veci samej.

¹ „Nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní za trestný čin, za ktorý už bol v rámci Únie oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom v súlade so zákonom.“

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor pripomenul, že uplatnenie zásady *ne bis in idem* podlieha dvojakej podmienke, a to na jednej strane tomu, aby existovalo skoršie právoplatné rozhodnutie (podmienka „bis“), a na druhej strane tomu, aby sa na ten istý skutkový stav vzťahovalo skoršie rozhodnutie a neskoršie stíhania alebo neskoršie rozhodnutia (podmienka „idem“).

Pokiaľ ide o podmienku „bis“, na to, aby sa určitá osoba mohla považovať za osobu, vo vzťahu ku ktorej bol za skutky, ktoré sa jej kladú za vinu, vydaný „konečný rozsudok“ v zmysle článku 50 Charty, je v prvom rade potrebné, aby trestné stíhanie bolo právoplatne zastavené v súlade s vnútroštátnym právom. V prejednávanej veci platí, že vzhľadom na to, že jednak predmetné uznesenie o zastavení trestného stíhania nebolo oznamovateľmi vo veci samej v stanovených lehotách napadnuté, a jednak návrh na potvrdenie pokračovania v prípravnom konaní v rámci trestného stíhania, ktoré nariadil hlavný prokurátor Prokuratúry pri Prvostupňovom súde Slatina, bol zamietnutý, je zrejmé, že vo veci 673/P/2016 bolo trestné stíhanie s konečnou platnosťou zastavené a že predmetné uznesenie o zastavení trestného stíhania nadobudlo právoplatnosť, s výhradou overení, ktoré bude musieť uskutočniť vnútroštátny súd.

V druhom rade je na to, aby sa určitá osoba mohla považovať za osobu, vo vzťahu ku ktorej bol za skutky, ktoré sa jej kladú za vinu, vydaný „konečný rozsudok“ v zmysle článku 50 Charty, potrebné, aby rozhodnutie, ktorým sa ukončuje trestné stíhanie, bolo prijaté po meritórnem posúdení, a nie iba na základe procesných dôvodov. V prejednávanej veci podmienku týkajúcu sa meritórneho posúdenia veci 673/P/2016 možno v prípade predmetného uznesenia o zastavení trestného stíhania považovať za splnenú len vtedy, ak toto uznesenie obsahuje posúdenie vzťahujúce sa na skutkové okolnosti údajného trestného činu, akou je predovšetkým analýza trestnej zodpovednosti NR ako domnelého páchatela tohto trestného činu. Nevypočutie svedkov, ktorí boli tiež prítomní na zasadnutí družstva BX 30. apríla 2015, by však mohlo predstavovať indíciu o tom, že k takejto analýze nedošlo, čo platí s výhradou overení, ktoré bude musieť uskutočniť vnútroštátny súd.

Pokiaľ ide o podmienku „idem“, zo samotného znenia článku 50 Charty vyplýva, že tento zakazuje trestne stíhať alebo sankcionovať tú istú osobu viac ako jedenkrát za to isté porušenie. V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že na účely určenia, či bol proti osobe vydaný „konečný rozsudok“ v zmysle tohto článku 50, musí z rozhodnutia, ktoré bolo vo vzťahu k nej vydané, jasne vyplývať, že počas vyšetrovania, ktoré predchádzalo tomuto rozhodnutiu, – a to bez ohľadu na skutočnosť, či bolo toto vyšetrovanie začaté *in rem* alebo *in personam*, – bola právna situácia uvedenej osoby ako osoby trestnoprávne zodpovednej za skutky zakladajúce skutkovú podstatu stíhaných trestných činov preskúmaná a v prípade, že došlo k vydaniu uznesenia o zastavení trestného stíhania, bola existencia tejto právnej situácie vylúčená. Ak to tak nie je, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, zásada *ne bis in idem* sa neuplatňuje, a preto takúto osobu nemožno považovať za osobu, ktorá bola s konečnou platnosťou oslobodená v zmysle článku 50 Charty.